

ELKARRIZKETA

Joxan Matxain

Opera kantaria

2

PABLO S. QUIZA

«Asko abesten bada ere, ez dago musika kulturarik»

Opera kantarietan, baxu estimatua da erreteriar hau; abesten hasi orduko aipatzen dute. Etorkizunean izen handia izango dela diote.

Amagoia Mujika • Erreteria

• Dirudienez, atzerrian zure ahotsak bazterrak harrotu ditu azken aldian.

Egia esan, gauza harrigarri asko gertatu zaizkit. Adibidez, azkenekoz Triesten izan nintzen ikastaro batean, eta amaitu genuenean kontzertu bat eskaini genuen han geunden abeslariak. Italiarrak ziren gehienak eta profesionalak, eta han geunden atzerriarrok hurrengo eguneko kritikak irakurtzeko irrikaz geunden, aurretik pentsatuz gure italiar azentuarekin eta sartuko zirela. Bada, kritiketan, nire ize-na izugarri ongi jartzen zuten, errebelazio bat izan nintzela zioten. Opera munduko jende asko etorri zitzaidan zoriontzera.

• Hori baino lehen izan duzu ezustekorik, ordea. Hastapenean adibidez.

Bai. Bilbora ikastaro bat egitera joan nintzenean hasi zen dena. Duela bost urte inguru. Elizondoko Juanito Erasorekin ikasi berria nintzen. Nazioartean oso garrantzitsuak diren maisuak zetozen Bilbora, eta ni hara joan nintzen, baina esan zidaten ezin nuela parte hartu, titulu asko eskatzen baitzituzten. Nik ez nituen, eta maisu bati eskatu nion entzule gisa egoten uzteko. Berak baietz. Goiz hartako ikastaroa Carlos Montaner kubatarrak eman zuen, Metropolitanen hamabi urte egondakoa bera. Entzuten ari nintzela, kantatzeko eskatu zidan.

Abesti bat kantatu nuen, gero beste bat, eta azkenean ni abestu eta abestu ari nintzen eta beste guztiak isilik. Hark egin zuen ni Indiana Universityra joateko eskaera. Unibertsitate horretan munduko irakasle onenetakoak daude.

• **Geroztik gaurdaino, ikastaro askotan egon zara profesionalekin, eta opera garrantzitsuetan abesten hasia zara.** Egia esan, kasualitate asko izan dira, eta besteen ezbeharrak ordezkatzeko aukerez baliatu naiz; aurrera egin izan dut eskatu didatenean, ondorioetan pentsatu gabe. Ikastaro guztietan, kantatu eta joan beharrean, hantxe geratu izan naiz besteek zer egiten duten ikusten. Oso garrantzitsua da hori niretzat, ikasteko modurik onena.

• **Nola definituko zenuke zure ahotsa.** Diotenez, baxu ahotsean distira eta bizitasuna topatzea ez da erraza, eta horrela deskribatu izan dute nire ahotsa. Askotan, opera italiarra abestean distira hori behar dela aipatzen da.

• **Don Carlon inkisidorea, Rigoleto-ren Monterone. Paper garrantzitsuak dituzu eginak. Zertan zabalitza orain?** Proiektu batzuk ditut, eta garrantzitsuak gainera, baina nahiago izaten dut proiektuak aurrera egin arte ez hitz egin. Esan dezaket orain sasoi oso onean nagoela, eta etorkizunari begira baikor

naizela. Euskaldun proiektu bat dut, baina ez dut esango gehiago.

• **Atzerriko hainbat lekutan operarako zaletasuna izugarria da. Hemen ezer gutxi egiten da. Zergatik dela uste duzu?** Hemen edonon abesten da. Abesbatzetan jendeak gustura abesten du, baina gero ez dira joaten ondoko herriko abesbatza entzutera. Ez dago ohiturarik, musika kulturarik arlo horretan.

Eta operan gutxiago. Uste dut heziketa kontua dela. Pragan, haurretatik entzuten dute opera. Hemen zergatik ez? Uste dut heziketaren barruan egon behar lukeela musikak.

• **Euskalduna eta Kursaal, badirudi opera eta klasiko zaletasuna bultzatzeko baliagarri izango direla.**

Politikoki ahaleginak egiten ditugu kaxa oso politak egiteko, baina kaxa horiek mezuz eta edukiz bete behar dira, eta ni ez nago ziur hori landu den. Uste dut batzuetan ez dela komeni gizartea kulturalki hezte. Herri ikasi bat ezerosoagoa da, baina bestalde askoz egonkorragoa. Euskalduna jauregiak akustika ona du, eta nahikoa maila badu. Kursaallean, berriz, ez naiz egon, baina jakitunek diotenez egokia da. Hala ere, behin egiten hasita, operarentzat balio ez duen eraikin bat egitea ez da ulertzekoa.

• **Zer proposatzen duzu?** Hemen sakonean egin beharra dago lana. Baina orain musika kultura suspertzen hasi eta hogeitaz urtera ikusiko dira erantzunak, eta zein politikori interesatzen zaio esfortzu hori egitea bera ez bada egongo hogeitaz urte barru? Kulturen alderdien arteko adostasuna beharrezkoa dela iruditzen zait zerbait egiten hasteko. Eta gero, kultura kudeatuko duen jendea prestatu.

• BEGI ERTZETIK

Garrafoia hartu eta Rotxape aldera abiatu naiz, Erriberriko ardo gaztea dastatzea gogoan. Kotxean, irratiko esatariak entzun behar genuen kantaria aurkeztu digu: Petti, Berako bakarlarria, diskoa kaleratu berri duena. Boz gogor batek segitu du, «Izarrik ez da ageri, ortzerik ez da nabari, norbaitek agian ebatsi dizkigu...». Oroitzen haiz? galdetu diot nire buruari. Oroitzen zen, bai. Joan den

urtean. Haize hegoak jo eta juntarazi gintuen

MIKEL TABERNA IDAZLEA

hartan. Etxalarko Herriko Ostatuan. Hantxe ari zen

Ardoa garesti

Petti, xoko batean, gitarraren eta zintzurkeko sokei gogotik ematen.

Ez zen Petti bera, orain dela bi urteko

Sanferminetan, Txapitela karrikako espaloian ikusi genuena?

'Amets bat', kaleratu duen diskoaren izena.

Biolontxeloari negar eginarazten, gitarrarekin dantza estuan, saxofoiari musuka edo danborrari larrua joka, orduak eta orduak ematen dituzten musikari guztien amets berbera.

Antolamenduetatik aparte bizi diren artista guztiena.

Zer uste duzue nola dabiltzan paperetan kolorezko perlak ereiten dituzten poeta gehienak? Baduzue idazlenahien ezinegonaren berri? Kajoietakoa uharte bakartietan, beren lanek naufragio diraute, esperoan, argitaletxearen ontzia noiz pasako ote. Noiz urrikitutako ote zaien.

Musikari, idazle, pintore, zinezale, antzerkigile eta gisa bereko ero klaseko denak.

Jende aitzinean bere lehenbiziko bertsoa bota nahi lukeen bertsolaria bezala.

Gaitzaren ondorioa, jakina! (barrenak nola edo hala kanpora hustu beharra).

Horixe dugu kultur landaren azpiko mundua. Durangoko estatistiketan ageri ez diren satorrak. Horiek ez ditugu Txapelketan parte hartzen ari direla telebistan ikusten.

Erriberriko ardo-saltzaileari bertze landa batzuek egiten diote kilika. «Aurtengo uzta markakoa izan duk! Eta mahatsa zenbatean pagatu duten? Ardoa garestitzen ari duk fuerte!».

Nolako lurra, halako ardoa! Edari majiko hau egiteko ere artista behar du. Baina ez da nahitaez hobea izaten etiketa dotoreagoa duen botilakoa!

Garrafoi bete hartu eta etxera bueltatu naiz, ur-te hondar ergel hau ardo-te bihurtzeko esperantza gaixtoa burutan.